

Ako obnoviť službu autority a výkon zodpovednosti v misionárskej synodálnej Cirkvi?

BOŽIE SLOVO:

(Lk 19, 11-13.15-17)

Čítanie zo svätého Evanjelia podľa Lukáša: *Tým, čo ho počúvali, Ježiš pridal ešte podobenstvo, lebo bol blízko Jeruzalema a oni si mysleli, že sa už zjaví Božie kráľovstvo.* ¹² *A tak povedal: "Istý človek vznešeného pôvodu odchádzal do ďalekej krajiny prevziat' kráľovstvo a potom sa mal vrátiť."* ¹³ *Zavolať si svojich desiatich sluhov, dal im desať min a povedal im: "Obchodujte, kým sa nevrátim!"* ¹⁵ *Keď sa po prevzatí kráľovstva vrátil, dal si zavolať sluhov, ktorým dal peniaze, aby zistil, koľko kto získal.* ¹⁶ *Prišiel prvý a vravel: "Pane, tvoja mína získala desať min."* ¹⁷ *On mu povedal: "Správne, dobrý sluha; pretože si bol verný v maličkosti, maj moc nad desiatimi mestami."* Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, katechézy / úvahy)

Po minulom úvode môžeme dnes ísť rovno k prvému pracovnému listu. Načína túto tému a zaoberá sa v prvom rade otázkou autority. Chápe ju ako službu – nie je to o moci, ale o službe, ktorou slúžime zverenej časti Božieho ľudu a to tým, že ich vedieme, sme *lídrami*, ako sa tomu dnes hovorí. Nie sme povolani byť *manažérm*, ktorí niečo iba riadia, ale *lídrami*, ktorí sami kráčajú pred ostatnými, inšpirujú ich, vedú a pomáhajú im stávať sa stále viac zrelými, slobodnými deťmi Boha – a konať skutky Boha, ktorými nás Kristus poveril, aby sme ich konali. Rozlišuje pritom tri druhy takéhoto lídersstva: Na základe *úradu* (predstavený rehole, riaditeľ inštitúcie), *ministeriálna* služba, čiže taká, ktorá je spojená s vysviackou alebo ministériom (niekedy sa mu hovorilo nižšie svätenie, patria sem biskupom ustanivení lektor, akolyta a novo aj katechéta), a nakoniec služba na základe *charizmy*, ako napríklad animátor spoločenstva a pod.

Povahu tejto služby vyjadruje Ježiš v úvodnom podobenstve o talentoch – kde je takto v podstate každému z nás zverená určitá časť Cirkvi, ona „Božia mína“, Boží „majetok“, aby sme sa oň starali a priviedli ho k rastu a rozkvetu. Otvorene to potom vysvetľuje hovorí prvý pápež Peter: „*Paste Božie stádo, ktoré je u vás; starajte sa oň nie z prinútenia, ale dobrovoľne, podľa Božej vôle, nie pre mrzký zisk, ale ochotne;* ³ *nie ako páni nad dedičným podielom, ale ako vzor stáda.*“ (1 Pt 5, 2-3). Ken Blanchard vo svojej knihe *Viesť ako Ježiš* vysvetľuje, že vodcovstvo, to je uplatňovanie vplyvu. Otec a matka v rodine, žiak v škole, zamestnanec v kolektíve, sused na ulici, farník vo farnosti,... všade tam sme povolani byť lídrami, čiže uplatňovať svoj vplyv v záujme Božieho kráľovstva, spásy a spoločného dobra všetkých ľudí. Byť katolíkom v samej podstate znamená byť takýmto lídrom.

Podme sa teda pozrieť na dnešný pracovný list!

a) autorita, zodpovednosť a riadenie – niekedy spoločne označované anglickým termínom *leadership* [vodcovstvo v zmysle vedenia zvyčajne tímu – pozn. red.] – majú v Cirkvi rôzne podoby. Autorita v zasvätenom živote, v hnutiach a združeníach, v cirkevných inštitúciách (ako sú univerzity, nadácie, školy atď.) sa líši od autority vyplývajúcej zo sviatosti vysviacky, rovnako ako sa líši duchovná autorita spojená s charizmou od autority spojenej so ministeriálnou službou*. Rozdiely medzi týmito formami treba chrániť, pričom netreba zabúdať, že všetky majú spoločné to, že ide o služby v Cirkvi;

b) všetky majú zvlášť spoločné to, že ich úlohou je nasledovať príklad Učiteľa, ktorý o sebe povedal: „Ja som medzi vami ako ten, kto obsluhuje“ (Lk 22, 27). „Pre Ježišových učeníkov je včera, dnes i navždy jedinou autoritou autorita služby“. To sú základné súradnice, v ktorých sa môže rozvíjať výkon autority a zodpovednosti vo všetkých formách a na všetkých úrovniach života Cirkvi. Ide o perspektívu misionárskeho obrátenia, „ktoré je zamerané na obnovu Cirkvi podľa vzoru Kristovej misie lásky“ (PE I, 2);

c) v tejto línii uvádzajú dokumenty prvej etapy určité charakteristiky výkonu autority a zodpovednosti v misionárskej synodálnej Cirkvi: postoj služby, a nie postoj moci alebo kontroly, transparentnosť, povzbudzovanie a podpora ľudí, kompetentnosť a schopnosť vízie, rozlišovania, inklúzie, spolupráce a delegovania. Zdôrazňuje sa predovšetkým postoj počúvania a ochota k nemu. Preto sa kladie dôraz na potrebu osobitnej formácie v týchto zručnostiach pre osoby, ktoré zastávajú miesta spojené so zodpovednosťou a autoritou, a tiež na potrebu zavedenia participatívnejších výberových postupov, najmä pokiaľ ide o biskupov;

d) transparentný a zodpovedný prístup je základom autenticky evanjeliového výkonu autority a zodpovednosti. Zároveň to však vyvoláva obavy a odpor. Preto je dôležité zaoberať sa vážne a s rozlišovaním s najnovšími poznatkami vied o manažmente a vodcovstve. Okrem toho je za spôsob vedenia rozhodovacích procesov a dosahovania konsenzu označený rozhovor v Duchu, ktorý je schopný vytvárať dôveru a podporovať výkon autority zodpovedajúci synodálnej Cirkvi;

e) kontinentálne zhromaždenia poukazujú aj na fenomény privlastňovania si moci a rozhodovacích procesov niektorými osobami na vedúcich a zodpovedných pozíciách. S týmito javmi spájajú kultúru klerikalizmu a rôzne formy zneužívania (sexuálneho, finančného, duchovného a zneužívania moci), ktoré narušajú dôveryhodnosť Cirkvi a ohrozujú účinnosť jej poslania, a to najmä v tých kultúrach, kde je dôležitou hodnotou úcta k autorite.

OTÁZKA NA ROZLIŠOVANIE (riešenie, hľadanie odpovede, „Božieho konsenzu“ – pozn.red.):

Ako možno chápať a uplatňovať autoritu a zodpovednosť tak, aby slúžili spoluúčasti celého Božieho ľudu? Akú obnovu vízie a foriem konkrétneho uplatňovania autority, zodpovednosti a riadenia potrebujeme, aby sme rástli ako misionárska synodálna Cirkev?

UVAŽUJEME:

Možno je dobré znova hodiť očkom do komerčnej sféry. Jim Collins po dlhom výskume definoval kvality dobrého lídra nasledovne: Líder piatej úrovne je **skromný a nenápadný**. Má sklon klásť dôraz na úspech tímu a spoločnosti pred vlastným egom. Títo lídri majú **jasnú víziu a účel**, ktorý vedie ich a ich tím k dlhodobému úspechu. Ich rozhodnutia sú poháňané väčším cieľom, nie iba krátkodobými úspechmi. Majú **zápal pre výzvy**, vášň pre to, čo robia, a sú ochotní prijať náročné úlohy a prekonať prekážky. Ďalší znak je **rozumnosť a rozhodnosť**, vedia robiť rozumné premyslené rozhodnutia, ale sú aj dostatočne rozhodní, aby ich uviedli do praxe a viedli tím k dosiahnutiu cieľov. Majú silné **komunikačné schopnosti** a vedia iným odovzdať svoju víziu a posilňovať angažovanosť svojho tímu na ceste k nej. Majú schopnosť vybudovať silný tím tak, že **vytvárajú tímovú kultúru**, kde sa tímoví členovia cítia motivovaní a sú ochotní podávať svoj najlepší výkon. **Držia sa etických princípov a prijímajú zodpovednosť** za svoje rozhodnutia a činy. Nakoniec **ich vplyv nie je krátkodobý**, ale trvá dlhodobo a vedie k trvalému rastu a úspechu tímu, aj po ich odchode, pretože ho naučili byť dobrým a samostatným.

SKÚMAME / ROZLIŠUJEME:

Uvažujeme teraz o dnešnej otázke na rozlišovanie! Ako by mal vyzerat' líder v Cirkvi, vo farnosti? Farár, animátor, rodič,...?

Ako by títo lídri vyzerali a konali, ak by boli lídrami 5. úrovne, ako ich opisuje Collins?

Ako by vyzeral „rodič 5. úrovne“ v rodine?

Ako môžeme napomôcť tomu, aby sme sa my sami takýmto lídrami, každý na svojom mieste, vo farnosti stávali?

Ako by sa to malo prejavíť na farnosti? Môžeme si pritom pomôcť s podotázkami:

- V Cirkvi existujú úlohy spojené s autoritou a zodpovednosťou, ktoré nie sú spojené so sviatosťou vysviacky a ktoré sa uplatňujú v službe spoločenstva. Ako podporovať vykonávanie týchto foriem autority, ktoré sú priradené synodálnej Cirkvi, a ako v nich prežívať vzťah ku služobnej autorite pastierov?

- Aké formy klerikalizmu pretrvávajú v kresťanskom spoločenstve? Medzi veriacimi laikmi a pastiermi je stále cítiť odstup: čo môže pomôcť prekonať ho? Ktoré formy výkonu autority a zodpovednosti by mali byť nahradené, pretože nie sú pre konštitutívne synodálnu Cirkev vhodné?

- Čo sa môžeme naučiť o výkone autority a zodpovednosti od iných cirkví a cirkevných spoločenstiev?